

Nr 174.

Godkänd av första kammaren den 26 maj 1915.

Godkänd av andra kammaren den 26 maj 1915.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående åtgärder till förekommande av nattarbete av män inom industriella och angränsande arbetsområden.

(Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 11.)

(Andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtanden nr 7 och 12.)

Till Konungen.

Uti en inom riksdagen väckt motion har gjorts framställning i syfte, att åtgärder måtte snarast möjligt vidtagas till förekommande av mäns användande till nattarbete inom industriella och angränsande arbetsområden, där detta användande ej måste äga rum av tekniska skäl eller i den allmänna välfärdens intresse.

Att nattarbetet, där det regelbundet förekommer, utövar ett i hög grad skadligt inflytande på arbetarna, torde icke av någon bestridas. Det är icke blott de i arbetet deltagandes hälsa, som därav menligt påverkas; dylika verkningar sträcka sig sannolikt även till arbetarnas familjer, som — särskilt vid trångboddhet — få röna starkt inflytande av husfaderns nattarbete och behov av sömn under dagen.

Det torde vara obestridligt, att nattarbete inom många yrken i avsevärd utsträckning förekommer i vårt land.

Även om, såsom det framhållits, en tendens skulle förefinnas att i allmänhet inskränka nattarbetet inom industrien, något som dock icke

blivit tillförlitligt utrett, finnes i allt fall icke någon garanti för varaktigheten av en utveckling i denna riktning. Än mindre kan man på grund av förefintligheten av en dylik tendens antaga, att ifrågavarande nattarbete skall kunna, utan ingripande från statsmakternas sida, inom en överskådlig framtid i avsevärd omfattning upphöra. Behovet av en inskränkning av nattarbetet bestyrkes emellertid bland annat därav, att vid kollektivavtal inom industrien i ej ringa utsträckning överenskommelse på arbetarnas initiativ tillkommit i sådant syfte.

Visserligen har år 1910 inom kommerskollegium verkställts utredning rörande arbetstidens längd för arbetare inom olika yrken i vårt land, men dels avser denna utredning ej speciellt nattarbetets omfattning, dels angår utredningen förhållandena före år 1905.

För att vinna underlag för ett mera allmänt resultat synes därför en i görligaste mån fullständig och allsidig utredning om nattarbetet böra komma till stånd.

Det synes riksdagen böra framstå såsom en oavvislig skyldighet för statsmakterna att efter en föregående undersökning rörande omfattningen och arten av nattarbetet inom industrien eller särskilda yrken söka utfinna medel till inskränkning av nattarbetet till sådana områden, där det av tekniska, ekonomiska eller samhälleliga skäl omöjligt kan undvaras, ävensom en reglering av detsamma i sådana fall, där det fortfarande måste bedrivas.

Härvid torde i vårt land, där den kollektiva avtalsformen fått en relativt vidsträckt användning vid bestämmande av arbetsvillkoren, mycket kunna vinnas på överenskommelsens väg. Men därutöver torde särskilda åtgärder från statens sida vara erforderliga, vilka åtgärder sannolikt torde böra vara av olika slag för olika industrier och industrigrenar.

Inom de industrier och yrken, som ej alls eller i obetydlig grad beröras av utländsk konkurrens, torde en reglering av arbetstiden med hänsyn till nattarbetet böra kunna omedelbart efter utredningens avslutande genomföras.

Beträffande riksdagens ställning till spörsmålet om reglering av människens nattarbete må här erinras därom, att, på grund av vid innevarande riksdag väckta motioner, riksdagen uti skrivelse den 19 innevarande maj anhållit, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föranstalta om utredning, huruvida och i vad mån en reglering av nattarbetet inom bagerier, konditorier och s. k. hembagerier kan anses påkallad, samt därest en sådan reglering visade sig erforderlig, framlägga förslag därom för riksdagen.

Det synes riksdagen ur flera synpunkter lämpligt, att en utredning

av i nu ifrågavarande motion avsedd art icke uppdelas i skilda grupper och perioder, utan kommer att samtidigt omfatta hela det industriella området, i synnerhet som ett flertal industrigrenar erbjuder stora likheter i förevarande avseende med den näringsgren, som genom nyssnämnda, av riksdagen begärda utredning kommer att beröras. Genom en sådan samtidigt genomförd undersökning underlättas utredningsarbetet och vinner därjämte i enhetlighet och överskådlighet. Den av riksdagen år 1910 begärda och av socialstyrelsen redan anbefallda utredningen om söndagsarbetet, vilken undersökning ansetts böra vila, till dess mera normala förhållanden inträtt, torde också lämpligen böra kombineras med ovan berörda utredningsarbeten.

I samband med sistnämnda utredning synes riksdagen särskilt böra undersökas, i vad mån nattarbetet inskränker på söndagsvilan samt vilka åtgärder, som kunna vidtagas för att i största möjliga utsträckning bereda tillfälle till sammanhängande söndagsvila för vårt lands arbetare. Riksdagen har nämligen den bestämda uppfattningen, att söndagsvilan, alldeles oavsett de religiösa skälen för densamma, har den allra största betydelse för arbetarnas hälsa och välbefinnande. Riksdagen vill också uttala den uppfattningen, att staten bör i detta avseende, så långt det är möjligt, föregå den enskilda industrien med föredöme.

Ifrågavarande undersökningar torde givetvis böra anförtros åt socialstyrelsen, som enligt sin instruktion har till uppgift att verkställa allmänna utredningar på hithörande område.

För den händelse inom närmaste framtiden internationella underhandlingar komma till stånd i fråga om reglering av nattarbetet inom särskilda länders industrier, är det tydligen av största vikt, att de svenska underhandlarna kunna stödja sig på en genomförd allsidig utredning om nattarbetsförhållandena, av vilken utredning kan inhämtas de åtgärder, som synas lämpliga för nattarbetets reglerande inom vårt land.

Om också internationell lagstiftning i större omfattning på ifrågavarande område ej för närvarande torde kunna komma till stånd, synas förberedelser till en dylik lagstiftning kunna träffas genom överenskommelser i förevarande avseende mellan Sverige och dess närmaste grannar.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes

1) låta verkställa en allsidig undersökning, i vilken omfattning och under vilka förhållanden nattarbete för män inom industrien och angränsande arbetsområden för närvarande i riket förekommer; och

2) därest av nämnda utredning skulle framgå, att det, beträffande

vissa arbetsområden, vore önskvärt samt eljest möjligt och lämpligt att, oberoende av internationell konvention, för vårt land införa lagbestämmelser, avseende reglering av nattarbetet, därom för riksdagen framlägga förslag.

Stockholm den 26 maj 1915.

Med undersätlig vördnad.
